

Moderniserad privatkopieringsersättning stärker det kreativa Sverige

Sammanfattning

Regeringens förslag innebär en genomgripande modernisering av den svenska privatkopieringsersättningen (PKE). Reformen stärker systemets teknikneutralitet, breddar ersättningsrätten i linje med EU-rättens krav på rimlig kompensation och skapar ökad rättssäkerhet genom tydligare regler om ansvar, återbetalning och preskription.

De lagstadgade ersättningsnivåerna justeras och kombineras med tak. Lagstiftaren anger dock inte att den samlade ersättningen ska minska. Tvärtom talar flera förändringar för att systemet – genom sin breddning – kan generera en högre total kompensation.

Ett skyndsamt ikraftträdande är avgörande för att säkerställa att systemet motsvarar den privatkopiering som faktiskt sker i dagens digitala miljö.

1. Tydligare koppling till privatkopieringsinskränkningen

Ersättningsrätten knyts tydligare till 12 § upphovsrättslagen och till att verk har tillgängliggjorts i förvärvssyfte. Kravet på att verk ska ha sänts i radio eller tv eller getts ut på fysiska bärare, såsom CD, tas bort.

Detta innebär att regleringen bättre speglar hur innehåll distribueras och konsumeras i dag.

Reformen:

- Återspeglar dagens digitala konsumtionsmönster
- Förtydligar sambandet mellan skada och ersättning
- Stärker förenligheten med EU-rättens krav på "fair compensation"

Rättighetshavare som endast påverkas i obetydlig omfattning undantas, vilket säkerställer proportionalitet.

2. Text och stillbild inkluderas mer fullständigt

En central förändring är att text och stillbild omfattas mer heltäckande av ersättningsrätten. Detta är nödvändigt för att den svenska ordningen ska uppfylla EU-rättens krav på rimlig kompensation.

Därutöver genomförs följande förändringar:

- Begränsningen avseende rättighetshavare utanför EU/EES tas bort och principen om likabehandling (national treatment) införs.
- Tv-företagens signalrätt inkluderas.
- Framställare av fotografiska bilder omfattas inte längre av ersättningsrätten.

Sammantaget innebär detta en mer EU-anpassad och systematiskt sammanhållen reglering.

3. Teknikneutral och framtidssäker reglering

Begränsningen till anordningar som kan ta upp ljud eller rörliga bilder tas bort. Regleringen kan därmed omfatta exempelvis kopiatorer, skrivare och andra anordningar som används för exemplarframställning.

För dessa anordningar föreslås en fast ersättning om 100 kronor per enhet.

Genom denna förändring blir systemet teknik neutralt och mer robust över tid. Lagstiftningen knyts till funktion och faktisk användning snarare än till en viss teknik.

4. Nya ersättningsnivåer och tak

Föreslagna lagstadgade nivåer:

- 0,5 kronor per GB, med ett tak om 40 kronor (lagringsmedia)
- 1 krona per GB, med ett tak om 100 kronor (multifunktionella anordningar, som till exempel datorer och mobiltelefoner)

Justeringen motiveras med att lagtexten ska ligga närmare den faktiska tillämpningen.

Det är samtidigt viktigt att poängtera:

- Lagstiftaren anger inte att den totala ersättningen ska minska.
- Lagrådsremissen bedömer den nuvarande samlade ersättningen som rimlig.
- Systemets breddning talar för att den totala ersättningen kan komma att öka.

Det har rått delade meningar om huruvida offline-kopiering ska ersättas med privatkopieringsersättning. EU domstolen har den 16 april meddelat dom med ställningstagande i frågan. Vilken inverkan som domen kan ha behöver analyseras men den påverkar inte regeringens lagförslag.

I propositionen framgår att "Enligt regeringen bör offlinefrågan, och andra frågor som kan tänkas uppstå i förhållande till olika typer av tjänstebaserad kopiering, även fortsatt hanteras inom ramen för bestämmelserna om ersättningsens storlek med stöd av bl.a. nedsättningsreglerna som är generellt utformade ..."

5. Ökad rättssäkerhet och transparens

Reformen innebär en tydligare, mer förutsebar och rättssäker ordning.

Följande åtgärder införs eller förtydligas:

- Lagreglering av frivilligt sekundäransvar
- Lagstadgad rätt till återbetalning
- Förtydligat ansvar vid utlandsförsäljning
- Krav på transparens och icke-diskriminerande villkor enligt lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt (LKFU)
- Möjlighet till medling via Patent- och marknadsdomstolen
- Preskriptionstid om tre år

Dessa förändringar stärker förtroendet för systemet och skapar bättre balans mellan rättighetshavare och näringsliv.

6. Snabbt genomförande

Föreslaget ikraftträdandedatum är den 1 september 2026.

Ett snabbt genomförande är viktigt för att:

- Säkerställa rimlig kompensation enligt EU-rätten
- Upprätthålla EU-rättslig legitimitet
- Anpassa ersättningssystemet till faktisk privatkopiering.

Slutsats

Förslaget innebär en nödvändig och väl avvägd modernisering av den svenska privatkopieringsersättningen.

Copyswede bedömer att reformen stärker systemets legitimitet, EU-förenlighet och långsiktiga hållbarhet – under förutsättning att ersättningsnivåerna i praktiken fortsatt säkerställer rimlig kompensation i enlighet med EU-rättens krav.